

Mateřská škola Třebíč, ul. U Obůrky, příspěvková
organizace, U Obůrky 703/3, 674 01 Třebíč

IČO: 709 94 706

Školní vzdělávací program
pro předškolní vzdělávání

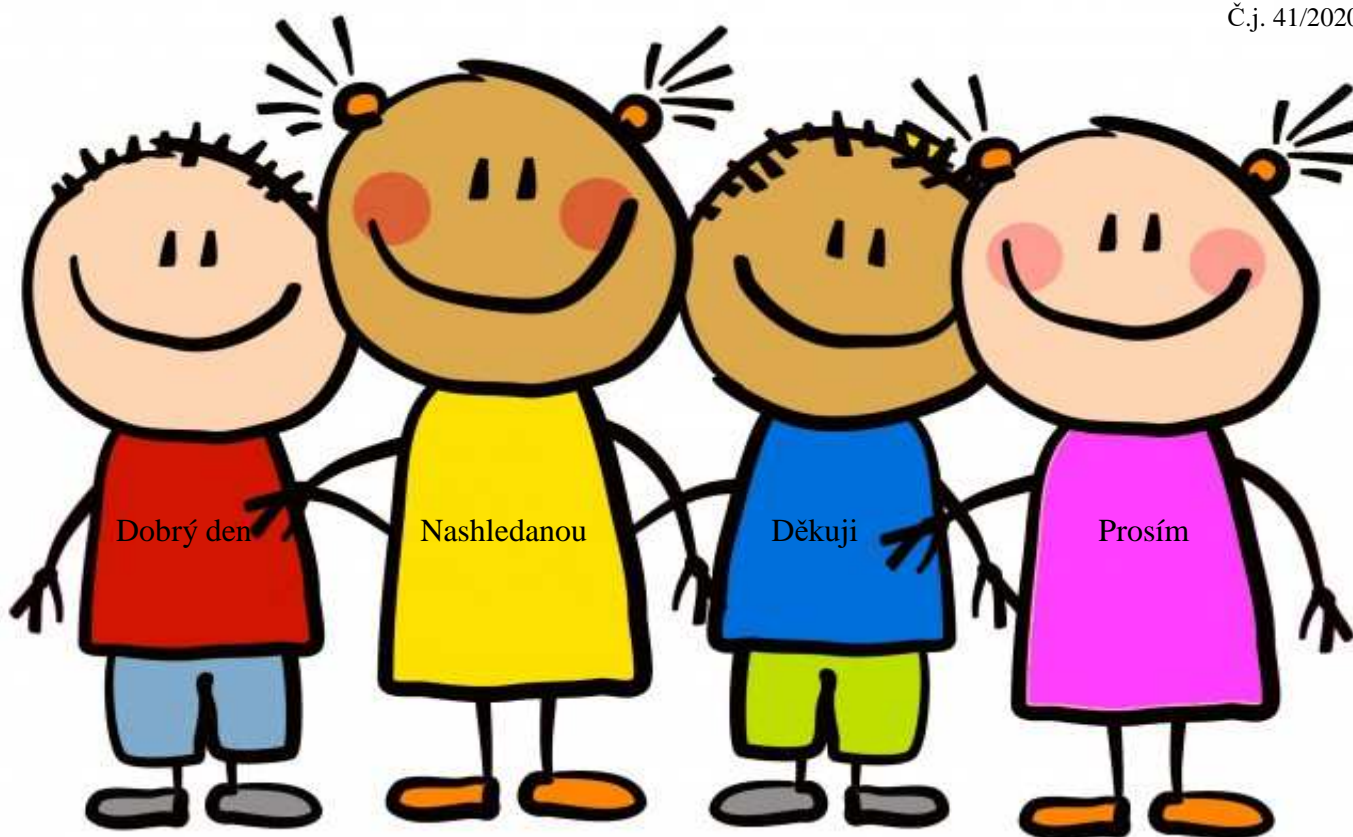
„S kouzelnými slovíčky projdeme svět celičký“

Zpracován v souladu s RVP PV

Platnost od září 2020

Pár kouzelných slovíček, při sobě vždy nosím...

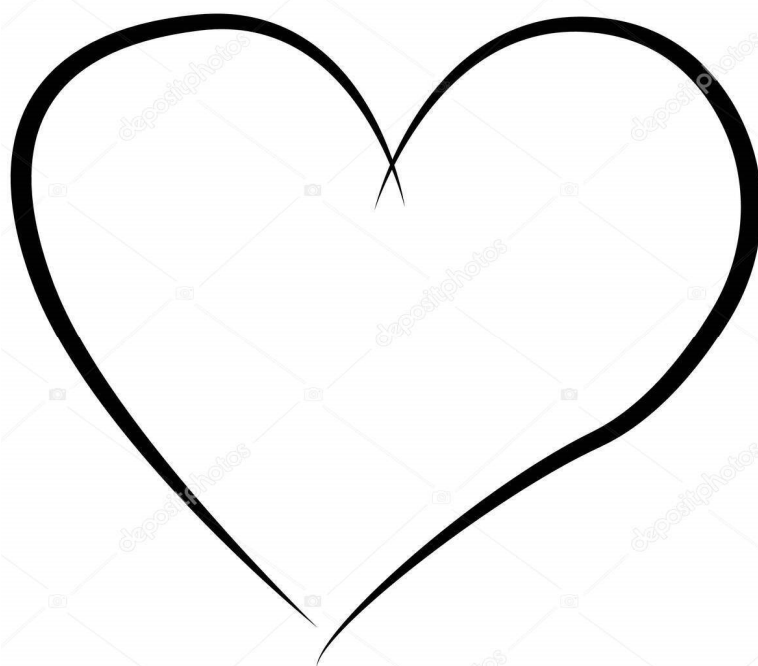
Č.j. 41/2020

Motto:

**„Ten, kdo není morous a všechny slušně zdraví,
dělá dobře druhým i vlastnímu zdraví.“**

Miloš Kratochvíl

Školní vzdělávací program vypracoval kolektiv mateřské školy, byl schválen na pedagogické radě dne 27.8.2020.

Vydala ředitelka školy Mgr. Jaroslava Kotačková s platností od 1. 9. 2020

Obsah:

Identifikační údaje		4
Filozofie školy		5
Charakteristika mateřské školy		5
Podmínky vzdělávání:	1. Věcné (materiální)	7
	2. Životospráva	7
	3. Psychosociální	8
	4. Organizace vzdělávání	8
	5. Řízení mateřské školy	9
	6. Personální a pedagogické zajištění	10
	7. Spoluúčast rodičů	10
Povinné předškolní vzdělávání		11
Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami		11
Vzdělávání dětí mimořádně nadaných		13
Vzdělávání dvouletých dětí		14
Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka		15
Obsah vzdělávacího programu		16
Charakteristika vzdělávacího programu		18
Pravidla pro práci s integrovanými bloky		21
Vzdělávací program – integrované bloky		22
Evaluce		32
Příloha č. 1 Logopedie		36
Příloha č. 2 Grafomotorika		40
Příloha č. 3 Gardnerovy inteligence		41

Identifikační údaje

Název: Mateřská škola Třebíč, ul. U Obůrky, příspěvková organizace, U Obůrky
703/3, 674 01 Třebíč

Název ŠVP: Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

„S KOUZELNÝMI SLOVÍČKY PROJDEME SVĚT CELIČKÝ“

Sídlo: U Obůrky 703/3, Třebíč 674 01

IČ: 709 94 706

Bankovní spojení: KB 19-7758390227/0100

E-mail: ms.uoburky@seznam.cz

Adresa internetové stránky: www.msuoburky.cz

Telefon: 568 821 271, 568 820 927

Právní forma: příspěvková organizace

Zřizovatel: Město Třebíč

Sídlo: Karlovo náměstí 104/55, 674 01 Třebíč

IČ: 00290629

E-mail: epodatelna@trebic.cz

Adresa internetové stránky: www.trebic.cz

Telefon: 568 896 111

Součástí školy: odloučené pracoviště Palackého a Hanělova

Krajský úřad: Jihlava

Vedoucí pracovníci: Ředitelka: Mgr. Jaroslava Kotačková

Zástupce ředitelky školy: Renata Fialová

učitelka na odloučeném pracovišti Hanělova: Bc. Magdaléna Karasová

Přehled hlavní činnosti školy:

Činnost příspěvkové organizace – mateřská škola je vymezena § 33 - 35 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, a vyhláškou č.43/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o předškolním vzdělávání. Příspěvková organizace dále zajišťuje školní stravování podle ustanovení vyhlášky č. 107/2005 Sb., o školním stravování.

Filozofie školy

Filozofií naší školy je rozvíjet samostatné a zdravě sebevědomé děti přirozenou výchovou a položit základy dalšího vzdělávání dětem podle jejich možností, zájmů a potřeb. Veškeré snažení všech zaměstnanců směřuje k tomu, aby byly děti v naší škole šťastné a spokojené. Každé dítě je pro nás partnerem.

Charakteristika mateřské školy

Co nás spojuje – jsme MŠ ve čtvrti rodinných domků, chodí k nám děti z přilehlých vesnic, škola má rozlehlé zahrady, nachází se v blízkosti přírody (Hrádek, Týnské údolí, zámecký park, plavecký areál Polanka) zároveň je blízko památek UNESCO, náměstí. Děti bydlí převážně v rodinných domech, mají zkušenosti se zvířaty, pěstováním na zahradách.

Mateřská škola Třebíč, ul. U Obůrky vznikla sloučením MŠ Nehradov a MŠ Palackého 1.1.2003. V současné době má šest tříd ve třech budovách, dvě třídy jsou U Obůrky (Sluníčka, Písmenka) a čtyři třídy na odloučených pracovištích Palackého (Pejsci, Kočičky) a Hanělova (Krtci a Veverky). V mladších třídách jsou zpravidla děti od tří do pěti let.

Vstup tříletého dítěte do mateřské školy je velkým zásahem do jeho dosavadního způsobu života. Dítě se učí odloučit od svých blízkých, učí se navazovat kontakty s vrstevníky i p. učitelkami, vytváří si první přátelství. Děti se seznamují se základními pravidly. Učí se samostatnosti v oblékání, svlékání, při hygieně a stolování. Učitelky pracují dle ŠVP, vytváří TVP.

Ve starších třídách jsou zpravidla děti od pěti do sedmi let.

Děti si na počátku školního roku vytvářejí pravidla, kterými se během celého roku řídí. Mají dostatek času na vlastní hru a poměr spontánních a řízených činností je vyvážený. S dětmi je pracováno různými formami a metodami práce podle TVP, který vychází ze ŠVP. Tyto třídy navštěvují také děti s povinným předškolním vzděláváním, které dovrší do 31. 8. daného roku pět let.

U všech dětí se zaměřujeme na rozvoj řečových schopností formou skupinové a individuální logopedické prevence, podporu jejich zdravého sebevědomí a přirozenou touhu o získávání dalších vědomostí.

O děti pečuje 13 plně kvalifikovaných učitelek a dle potřeby školní asistent, asistent pedagoga a chůva. Školy mají své kuchyně, kde pracují 2 kuchařky, pomocná kuchařka a vedoucí jídelny. Na pracoviště Palackého se strava dováží z pracoviště Hanělova. Na každé budově pracuje uklízečka/školnice.

Podmínky vzdělávání

1. Věcné (materiální) podmínky

Mateřská škola prochází postupnými rekonstrukcemi. V době hlavních prázdnin probíhají opravy v součinnosti se zřizovatelem. V průběhu roku provádíme úpravy menšího rozsahu, abychom neohrozili a neomezili provoz. Od roku 2013 došlo k zateplení všech budov - U Obůrky, Palackého i Hanělova, proběhla přístavba kuchyně na pracovišti Hanělova, včetně kompletního nerezového gastrovybavení. Došlo k rekonstrukci výdejny a jídelny na pracovišti Palackého, U Obůrky rovněž proběhla celková rekonstrukce kuchyně. Na všech budovách v rámci zvýšení bezpečnosti dětí i zaměstnanců byly instalovány videotelefony. Všechny třídy byly vybaveny novým nábytkem i novými dveřmi, byly položeny nové koberce a dovybaveny vzduchotechnikou. Na odloučeném pracovišti Palackého bylo pořízeno nové zábradlí na terasách, zahrada zde prošla proměnou v rámci projektu „Po naučné stezce“ – získání certifikátu „Přírodní zahrada“. Zahrady na obou pracovištích byly doplněny indiánskými teepee.

V příštím období se zaměříme:

- Výměna topení (2024 – 2028)
- Židličky, stolečky, nábytek do šaten (2024 – 2028)
- Chodníky (2024 – 2028)
- Schody (venkovní) (2024 – 2028)

2. Životospráva

Strava je velmi pestrá, kvalitní, přizpůsobená potřebám předškolních dětí, skladba jídelníčku je plnohodnotná a výživná – je naplňován spotřební koš. Děti mají denně čerstvé ovoce a zeleninu. Upřednostňujeme potraviny od regionálních dodavatelů. Rovněž mají děti dostatek času na jídlo, pomalejší děti mohou jíst déle.

Po celou dobu pobytu v MŠ je zajištěno dodržování pitného režimu, děti mají možnost volby slazeného či neslazeného nápoje. V teplých dnech je připraven pro pobyt venku (zajišťují provozní pracovnice) ovocný či bylinkový čaj, voda se šťávou, džus či voda s citronem.

Denní rytmus a řád je pravidelný, ale současně umožňuje plně reagovat na vzniklé situace. Během celého dne se střídají klidové a zátěžové činnosti, učitelky omezují sezení u stolečků. Odpočinek na lehátku je přizpůsoben individuálním potřebám dětí.

3. Psychosociální podmínky

V mateřské škole se nám podařilo zajistit prostředí, ve kterém se děti cítí spokojeně a bezpečně. Prostor je příjemný, vkusný – většinu výzdoby tvoří vlastní práce učitelek a dětí, třídy jsou světlé, vzdušné a čisté, v zimě jsou příjemně vytopené. Adaptace je pozvolná, děti se adaptují individuálně. Učitelky navozují atmosféru pohody a relaxace. Denní režim dává dětem dostatek času i prostoru pro aktivitu i odpočinek, pro sebeobsluhu i spontánní hru. Důsledně dbáme na rovnocenný přístup k dětem, ve třídách jsou stanovena pravidla soužití. Vztah učitelek k dětem je partnerský založený na vzájemné důvěře, respektu, laskavosti. Oslovujeme děti jménem, díváme se ve stejné výšce dětem do očí, dáváme jasné a srozumitelné pokyny, klademe otázky s otevřeným koncem. Podporujeme vzájemnou důvěru, toleranci, pomoc, ohleduplnost. Děti jsou vhodně motivovány k nabízeným činnostem, mají právo se svobodně rozhodovat. Děti vedeme důsledně k prosociálnímu chování, učitelky i ostatní personál se snaží být pro děti vzorem. Přístup všech zaměstnanců k dětem je jednotný.

4. Organizace vzdělávání

Hlavní náplní práce v mateřské škole je poskytování vzdělávání dětí, nikoli poskytování péče. Dítě má být připraveno k plnění požadavků Rámcového vzdělávacího programu předškolního vzdělávání. Dvouleté dítě (starší batole) potřebuje odlišnou organizaci dne, má jiné potřeby (stravování, odpočinek, hygiena, hry atd.)

Dítě má možnost adaptovat se na docházku v mateřské škole tak dlouho, jak potřebuje. Děti mají dostatek prostoru pro spontánní hru, mohou ji dokončit, nebo v ní později pokračovat.

Upřednostňujeme rozvíjení smyslového vnímání jako základu veškerého přirozeného poznávání. Vzdělávání je uskutečňováno ve všech činnostech a situacích, které se v průběhu dne vyskytnou vyváženým poměrem spontánních a řízených aktivit. Učení zakládáme na aktivní účasti dítěte založené na smyslovém vnímání (prožitkové učení). Všechny činnosti obsahují prvky hry a tvořivosti. Součástí programu je environmentální výchova, kde vedeme děti ke zdravému životnímu postoji, uvědomění si ovlivnitelnosti ochrany životního prostředí a kladnému vztahu k přírodě, které jsme součástí.

V době souběžného působení dvou učitelů v každé třídě probíhají individuální i skupinové činnosti, výtvarné aktivity, grafomotorická cvičení, logopedické chvílky, zdravotní cvičení (např. jóga, overbally) atd., pobyt venku.

Součástí vzdělávání je logopedická péče zaměřená na skupinovou (provádějí učitelky – logopedické asistentky) i individuální péči (provádí ředitelka MŠ – speciální pedagog/logoped). Logopedická péče probíhá ve spolupráci s SPC ve Velkém Meziříčí (v roce 2016 byla zřízená pobočka v Třebíči).

V činnostech se promítají všechny oblasti vzdělávání dle RVP PV. Orientační režim dne má každá třída přizpůsobený své věkové kategorii a rozepsaný v TVP.

Na každé budově jsou dvě třídy – mladší (zpravidla děti od tří do pěti let) a starší (zpravidla děti od pěti do sedmi let), s dětmi pracují třídní učitelky, nemáme třídy se specifickým zaměřením, ale věkové složení tříd nám umožňuje se více přizpůsobit potřebám dětí. Příchody do MŠ – do 7:00 v jedné třídě, potom se rozdělují do svých tříd. U Obůrky končí provoz ve třídě Sluníček, tam se převádějí i děti ze třídy Písmenek. Na pracovišti Palackého končí provoz v 15:30, děti jsou převáděny na pracoviště Hanělova do třídy Krtků. Provoz MŠ končí v 16:00, rodiče si děti vyzvedávají s dostatečným předstihem. Kromě rodičů mohou děti vyzvednout i ostatní osoby pouze na základě „Zmocnění k vyzvedávání dítěte“.

Pravidla zařazení do tříd: děti jsou zařazovány do tříd podle věku. Pokud má dítě sourozence v MŠ, je přihlédnuto k tomu, aby byly děti ve stejné budově. O zařazení do tříd rozhoduje ředitelka MŠ.

Kritéria přijímání dětí do MŠ stanovuje ředitel MŠ v souladu s platnou legislativou, jsou zveřejněna s dostatečným předstihem před přijímacím řízením, které probíhá v termínu 2. 5. – 16. 5. do MŠ na webových stránkách www.msuoburky.cz

5. Řízení mateřské školy

Povinnosti, pravomoci a úkoly všech zaměstnanců jsou jasně vymezeny. Snahou vedení je vytvářet prostředí vzájemné důvěry a tolerance. Vedení školy respektuje názor všech zaměstnanců i rodičů, nevyhýbá se konstruktivní a věcné kritice. Pedagogické rady a provozní porady jsou organizovány dle zpracovaného plánu. Úzce spolupracujeme se zřizovatelem, s nímž již několik let udržujeme dobré vztahy. Také spolupracujeme se základní školou Týnská, která se nachází v blízkosti mateřské školy (pořádání sportovních akcí pro děti z MŠ, návštěva 1. tříd, schůzky pro rodiče budoucích prvňáčků, využívání tělocvičny pro děti z MŠ). Dále spolupracujeme s HTK a HFK Třebíč v rámci projektu „Sportujeme s dětmi“ a po celý rok jednotlivé třídy pravidelně navštěvuje „Čtecí babička“, která dětem předčítá pohádky a účastní se dění v MŠ (projekt Mezi námi). Samozřejmostí je spolupráce s Pedagogicko-psychologickou poradnou v Třebíči, s SPC v Třebíči i v Jihlavě, taktéž s DDM.

Prostředky řízení:

- porady provozní a pedagogické rady;
- hospitační činnost, pohovory se zaměstnanci;
- kontrolní činnost;
- kontrola dokumentace;

- konzultační pohovory individuální a skupinové;
- dotazníky;
- návštěva akcí pořádaných třídami.

6. Personální a pedagogické zajištění

Všechny učitelky/ředitelka mají předepsanou odbornou kvalifikaci. Ředitelka školy podporuje profesionální rozvoj učitelek. Učitelky mají možnost se nadále vzdělávat – odborná literatura, školení a semináře. Učitelky mohou využívat ke svému profesnímu rozvoji odbornou literaturu a časopisy. Průběžně doplňujeme knihovnu odbornou literaturou.

Logopedická péče je zajištěna kompetentními pedagogy s odborným vzděláním v oblasti speciální pedagogiky a logopedických kurzů a je součástí výchovně vzdělávacího procesu.

7. Spoluúčast rodičů

Mateřská škola dbá na udržování dobrých vztahů s rodiči. Rodiče jsou pravidelně informováni o pokrocích a rozvoji dítěte, mají prostor pro individuální konzultace s možností nahlédnutí do portfolia a diagnostiky. S dokumentací školy a aktuálním děním ve škole mají rodiče možnost prostřednictvím webových stránek, nástěnek v šatnách jednotlivých tříd a facebooku. Během školního roku pořádáme různé akce pro rodiče – dny otevřených dveří, společná odpoledne, loučení s předškoláky atd. Rodiče mohou pomoci při organizaci akcí i se sponzorováním MŠ. Zaměstnanci školy chrání soukromí rodiny, zachovávají diskrétnost, jednají s rodiči ohleduplně, taktně a stejný přístup je vyžadován i od rodičů směrem k zaměstnancům školy.

Povinné předškolní vzdělávání

Zákonný zástupce dítěte je povinen přihlásit dítě k zápisu k předškolnímu vzdělávání v kalendářním roce, ve kterém začíná povinnost předškolního vzdělávání dítěte. Děti s povinným předškolním vzděláváním nemusí být očkované. Dítě, pro které je předškolní vzdělávání povinné, se vzdělává ve spádové mateřské škole, pokud se zákonný zástupce nerozhodl pro jinou mateřskou školu nebo pro individuální vzdělávání dítěte. Povinné předškolní vzdělávání má formu pravidelné denní docházky v pracovních dnech nejméně 4 hodiny v časovém rozpětí od 8 do 12 hodin. Povinnost předškolního vzdělávání není dána ve dnech, které připadají na období školních prázdnin (viz organizace školního roku v základních a středních školách). Zákonní zástupci mají povinnost zajistit, aby dítě, které plní povinné předškolní vzdělávání, docházelo řádně do školy. Zanedbává-li péči o povinné předškolní vzdělávání, dopustí se tím přestupku. Škola poskytuje vzdělávání distančním způsobem, pokud je v důsledku krizových nebo mimořádných opatření (například mimořádným opatřením KHS nebo plošným opatřením MZd) nebo z důvodu nařízení karantény znemožněna osobní přítomnost ve škole více než poloviny dětí alespoň jedné třídy.

Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Vzdělávání všech dětí má být důsledně vázáno k individuálně různým potřebám a možnostem jednotlivých dětí. Tyto děti mají právo na bezplatné poskytování podpurných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona. Podpurná opatření realizuje mateřská škola. Účelem podpory vzdělávání těchto dětí je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti. Pravidla pro použití podpurných opatření školou a školským zařízením stanovuje vyhláška č. 27/2016 Sb. Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje učitel s dalšími odborníky, využívá služby školských poradenských zařízení.

Podpurná opatření:

- pedagog se vzděláním v oblasti speciální pedagogiky;
- snížený počet dětí ve třídě;
- vyhovující prostředí;
- využití vhodných kompenzačních pomůcek;
- dodržování sluchové, zrakové hygieny;
- vytvoření podmínek pro tělovýchovné aktivity.

Podpůrná opatření prvního stupně

Ředitel mateřské školy rozhodne o poskytování podpůrných opatření prvního stupně bez doporučení školského poradenského zařízení i bez informovaného souhlasu zákonného zástupce. Tím není dotčeno právo zákonného zástupce na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte (§ 21 školského zákona).

Učitel mateřské školy zpracuje plán pedagogické podpory, ve kterém bude upravena organizace a hodnocení vzdělávání dítěte včetně úpravy metod a forem práce a projedná jej s ředitelem školy.

Pokud by nepostačovala podpůrná opatření prvního stupně (po vyhodnocení plánu pedagogické podpory) doporučí ředitel školy využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení za účelem posouzení speciálních vzdělávacích potřeb dítěte (§ 16 odst. 4 a 5 školského zákona a § 2 a § 10 vyhlášky č. 27/2016 Sb.).

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně

Podmínkou pro uplatnění podpůrného opatření 2 až 5 stupně je doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zákonného zástupce dítěte. K poskytnutí poradenské pomoci školského poradenského zařízení dojde na základě vlastního uvážení zákonného zástupce, doporučení ředitele mateřské školy nebo OSPOD.

Ředitel školy určí učitele odpovědného za spolupráci se školským poradenským zařízením v souvislosti s doporučením podpůrných opatření dítěti se speciálními vzdělávacími potřebami (11 vyhlášky č. 27/2016 Sb.).

Ředitel školy zahájí poskytování podpůrných opatření 2 až 5 stupně bezodkladně po obdržení doporučení školského poradenského zařízení a získání informovaného souhlasu zákonného zástupce.

Ředitel školy průběžně vyhodnocuje poskytování podpůrných opatření, nejméně však jeden krát ročně, v případě souvisejících okolností častěji. Ukončení poskytování podpůrného opatření 2 až 5 stupně je-li z doporučení školského poradenského zařízení zřejmé, že podpůrná opatření 2 až 5 stupně již nejsou potřeba. V takovém případě se nevyžaduje informovaný souhlas zákonného zástupce, s ním se pouze projedná (§ 16 odst. 4 školského zákona a § 11, § 12 a § 16 vyhlášky č. 27/2016 Sb.)

V naší MŠ se vzdělávají děti s narušenou komunikační schopností v rámci skupinové a individuální terapie. Vzhledem k bezbariérovému přístupu je možno vyhovět rodičům dětí s lehčími formami podpůrných opatření.

Vzdělávání dětí mimořádně nadaných

Mateřská škola vytváří ve svém školním vzdělávacím programu a při jeho realizaci podmínky k co největšímu využití potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání dětí nadaných. Mateřská škola je povinna zajistit realizaci všech stanovených podpůrných opatření pro podporu nadání podle individuálních vzdělávacích potřeb dětí v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory.

Vhodné podmínky zajišťujeme těmito způsoby:

- kvalifikací pedagogických pracovníků a jejich profesionálními postoji;
- spoluprací se školskými poradenskými zařízeními a dalšími odborníky;
- zajištěním podpůrných opatření (individuální vzdělávací plán, speciální pomůcky, asistent pedagoga, speciálně pedagogická intervence atd.);
- pedagogickou diagnostikou a možností vypracování PLPP či IVP;
- zřízením funkce asistent pedagoga;
- spoluprací s pracovištěm SPC pro děti s vadami řeči, speciálně pedagogickou diagnostikou;
- prostorovým a materiálním vybavením;
- speciálně pedagogickými metodami práce;
- spoluprací s odborníky z oblastí nadání dětí;
- možností vlastního tempa práce a výběru činností podle zájmu či potřeby;
- respektováním priority rodiny a individualizací výchovy;
- individuální konzultace s rodiči.

Plán pedagogické podpory (dále PLPP):

Pokud má dítě při vzdělávání výrazné obtíže, vyhotoví třídní učitelky na základě pedagogické diagnostiky PLPP podle Vyhlášky č. 27/2016 Sb. a seznámí s ním i s důvody pro jeho vydání zákonné zástupce. Plán je průběžně vyhodnocován konzultacemi učitelek a zákonných zástupců, příp. speciálního pedagoga. Výchozí diskem PLPP je ŠVP. Po 3 měsících je PLPP vyhodnocen učitelkami a speciálním pedagogem písemně. Pokud nedojde k naplňování cílů, doporučí speciální pedagog zákonným zástupcům vyhledat pomoc ve školském poradenském zařízení. Než dojde ke změně podpůrných opatření, je dítě vzděláváno podle PLPP. Pokud PLPP své cíle naplňuje, pokračuje se v jeho realizaci a průběžně ho učitelky podle pokroků dítěte aktualizují. Po kontrolní pedagogické diagnostice (nejdéle do roka od vydání PLPP), pokud se zjistí, že dítě podpůrné opatření již nepotřebuje, se tato podpora ukončí písemným vyhodnocením do PLPP.

Individuální vzdělávací plán (dále IVP):

Pokud školské poradenské zařízení doporučí pro dítě zpracování IVP, je podkladem pro jeho náplň toto doporučení, potřeby dítěte a ŠVP. Ředitel MŠ zajistí do 1 měsíce po obdržení doporučení vyhotovení IVP třídními učitelkami, speciálním pedagogem a ve spolupráci se zákonnými zástupci a školským poradenským zařízením. Všichni zúčastnění jsou s IVP seznámeni. Tvorba a náplň IVP se řídí Vyhláškou č. 27/2016 Sb. Plán je průběžně vyhodnocován konzultacemi učitelek s rodiči, speciálním pedagogem a poradenským zařízením. Písemné vyhodnocení probíhá jednou ročně ve spolupráci se školským poradenským zařízením. Podle potřeb dítěte je IVP průběžně aktualizován, se všemi změnami jsou seznámeni vždy i zákonní zástupci. Ukončení vzdělávání podle IVP musí doporučit školské poradenské zařízení. Ukončení je písemně zapsáno do vyhodnocení IVP. IVP může být zpracován i pro dítě mimořádně nadané.

Vzdělávání dvouletých dětí

Mateřská škola vytváří ve svém ŠVP podmínky pro přijetí dětí od dvou let. Dětem je poskytnuta delší adaptace a režim dne respektuje potřeby dětí.

- Mateřská škola je vybavena dostatečným množstvím podnětných a bezpečných hraček a pomůcek vhodných pro dvouleté děti;
- prostředí je upraveno tak, aby poskytovalo dostatečný prostor pro volný pohyb a hru dětí, umožňovalo variabilitu v uspořádání prostoru a zabezpečovalo možnost naplnění potřeby průběžného odpočinku;
- mateřská škola je vybavena dostatečným zázemím pro zajištění hygieny dítěte;
- je zajištěn vyhovující režim dne, který respektuje potřeby dětí (zejména pravidelnost, dostatek času na realizaci činností, dostatečný odpočinek);
- mateřská škola vytváří podmínky pro adaptaci dítěte v souladu s jeho individuálními potřebami;
- dítěti je umožněno používání specifických pomůcek pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty;
- učitel uplatňuje k dítěti laskavě důsledný přístup, dítě pozitivně přijímá;
- v mateřské škole jsou aktivně podněcovány pozitivní vztahy, které vedou k oboustranné důvěře a spolupráci s rodinou.

Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Mateřská škola vytváří ve svém ŠVP pro děti z jiného jazykového a kulturního prostředí vhodné podmínky pro osvojování českého jazyka.

- Začínáme s tím, co dítě umí - pro usnadnění komunikace můžeme použít komunikační kartičky.
- Začínáme pomalu – ptáme se, dáváme pokyny
- Rozvíjíme komunikaci – kombinujeme slova, gesta, mimiku, zapojujeme děti do všech aktivit, ale nenutíme je. Používáme názornost, ověřujeme, zda dítě rozumí.
- Necháváme pomáhat ostatní děti – vzájemná interakce
- Komentujeme a rozšiřujeme – začínáme tím, co dítě umí
- Zvyšujeme očekávání – verbální odpověď místo gest
- Opakujeme – dostatek času na porozumění
- Zajišťujeme inkluzi – v přípravě TVP jsou uvedeny konkrétní úkoly pro dítě.

Obsah vzdělávacího programu

Snažíme se využívat rodinného typu školy s příjemnou, vstřícnou atmosférou a stimulačním prostředím, kde se děti učí být samy sebou a zároveň si zvykají přizpůsobit se životu v širším kolektivu, kde každý má své místo a své potřeby, které se učíme uspokojovat i ovládat. Probouzíme v dětech aktivní chuť a zájem dívat se kolem sebe, naslouchat a objevovat, hledat samostatně cesty tvořivým myšlením a pochopit svět, který nás obklopuje. Pozitivní motivací, povzbuzením, pochvalou a prožitkovým učením vedeme děti k samostatnosti a odvaze učit se novým věcem a získávat další dovednosti, podporujeme je ve vyjadřování vlastních názorů a v aktivním přístupu k okolnímu dění.

Uvědomujeme si osobnost každého dítěte (temperament, zájmy, potřeby, dovednosti, nadání...) a klademe důraz na individualizaci – respektujeme znalosti, schopnosti a dovednosti dětí. Plánujeme tak činnosti v tzv. Gardnerových inteligencích. Činnosti jsou založené na spolupráci, kde každé z dětí může uplatnit svoji jedinečnost. Děti si volí vlastní postupy, samy objevují jednotlivé kroky k řešení úkolu. Dáváme dětem možnost zažít úspěch v jakékoliv oblasti učení, připravujeme různé stupně obtížnosti zadání, snažíme se dětem nabídnout vzdělávání „šité na míru“.

Jednotlivé integrované bloky jsou vypracovány celým pracovním kolektivem v rámci vytváření podkladů pro tvorbu školního vzdělávacího programu a jsou závazné. Obsahují neopominutelný základ vzdělávání na všech úrovních – **klíčové kompetence**.

Kompetence k učení:

- dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, užívá jednoduchých symbolů, pojmů a znaků, získané zkušenosti uplatňuje v praxi, dává otázky a hledá odpovědi, učí se spontánně i vědomě, vyvíjí úsilí se soustředit, u zadané práce postupuje podle instrukcí a dokončí ji.

Kompetence k řešení problémů:

- všímá si dění kolem sebe i problémů v okolí, řeší ty, na které stačí, náročnější s oporou dospělého, problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti, cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje, hledá nová řešení, aplikuje originální nápady na základě představivosti, fantazie a tvořivosti, zpřesňuje početní představy, užívání číselných a matematických pojmů, nebojí se chybovat.

Kompetence komunikativní:

- ovládá řeč ve vhodně formulovaných větách, vyjadřuje své myšlenky, sděluje prožitky, pocity a nálady různými prostředky- hudebními, výtvarnými, dramatickými, domlouvá se gesty i slovy, v běžných situacích komunikuje bez zábrán, ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní, rozšiřuje si slovní zásobu, ví, že se lidé dorozumívají jinými jazyky a má vytvořeny předpoklady k učení se cizím jazykům.

Sociální a personální kompetence:

- rozhoduje o své činnosti, vytváří si svůj názor a vyjádří jej, projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, je ochotný pomoci slabším, vnímá nespravedlnost, ubližování, dokáže se ve skupině prosadit, ale i podřídit, spolupracuje, napodobuje modely prosociálního chování, přijímá dohodnutá pravidla a řídí se jimi a vyžaduje jejich dodržování i od druhých, s neznámými lidmi se chová obezřetně, dokáže odmítnout nepříjemnou komunikaci či kontakt, chápe různost mezi lidmi a je k ní tolerantní, konflikty se snaží řešit dohodou a dokáže se ubránit projevům násilí od druhého dítěte.

Činnostní a občanské kompetence:

- rozvíjíme u dětí smysl pro povinnost ve hře, práci i učení, přistupovat k úkolům a povinnostem odpovědně, vážit si práce i úsilí druhých;
- svoje hry plánuje, organizuje a řídí a vyhodnocuje, dokáže rozpoznat a využívat své silné i slabé stránky, má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení, chápe přínos činnosti, pracovitosti a podnikavosti, spoluvytváří pravidla, uvědomuje si svá práva i práva druhých, dbá na své zdraví i zdraví druhých, chová se odpovědně.

Charakteristika vzdělávacího programu

Hlavní vzdělávací cíle (v souladu s RVP PV):

- rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání (výstup – získání základních poznatků o světě kolem nás);
- osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost (výstup – uvědomění si svých práv ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je);
- získání osobní samostatnosti a schopnosti projevat se jako samostatná osobnost (výstup – sociální zralost, připravenost na vstup do ZŠ).

Profilace školy:

Logopedie

- S dětmi, u kterých rodiče projeví zájem, pracuje pravidelně logopedka (paní ředitelka). Každé dítě má své portfolio, na jehož základě s ním pracují logopedické asistentky (paní učitelky) ve třídách.
- Děti jsou rozděleny do skupinek podle obtíží v určité oblasti tvoření hlásek (měkčení, sykavky, vibranty). V komunitním kruhu zařazujeme logopedické chvílky pro všechny děti. Jejich nezbytnou součástí je vhodná motivace, dechová a artikulační cvičení, rozvoj jemné i hrubé motoriky, sluchové vnímání, rozvoj pasivní a aktivní slovní zásoby.

Zahrada

- Na všech pracovištích MŠ jsou k dispozici krásné velké prostory zahrady, které umožňují dětem dostatek pohybu, překonávání různého terénu. Děti mají prostor pro volnou hru, hraní her na hřišti, prohlubují si vztah k přírodě. V rámci environmentální výchovy využíváme nové prvky na školní zahradě. Prostředí se snažíme neustále udržovat a upravovat. Kromě vlastních zdrojů získáváme finanční prostředky z grantových programů Kraje Vysočina a SFŽP.

Věkové složení tříd

- I přesto, že jsou děti ve třídách věkově rozdělené, stále jsou v rozsahu tří let v heterogenním kolektivu. Program je tak potřebám a zájmům dětí více přizpůsoben:

Starší děti – jsou již zadaptované, zapojují se do společných her, spolupracují s vrstevníky, zvládnou delší, náročnější vycházky, cíleně se připravují pro vstup do ZŠ, děti mají lepší výsledky, celý denní režim je svižnější

Mladší děti - pozvolná adaptace, klidnější prostředí, převažující hry, posilování samostatnosti a sebevědomí – odloučení od rodiny, činnosti jsou zaměřené převážně na zvládnutí sebeobsluhy – oblékání, stolování, hygiena, jednodušší úkoly, vycházky do okolí MŠ – kratší trasy.

Formy, metody a prostředky vzdělávání:

- praktické: zapojení všech smyslů;
- prožitkové: přes emoce, lépe si zapamatuje;
- spontánní sociální učení: založené na principu nápodoby;
- situační učení: poskytující srozumitelné praktické ukázky životních situací;
- kooperativní: na bázi spolupráce;
- názorné: přímé pozorování;
- řešení problémů;
- experimentování;
- tvořivost;
- objevování;
- vedení k samostatnosti.

K organizaci činnosti využíváme nejen naše třídy, ale také možnosti, které nám poskytuje okolí mateřské školy – velká školní zahrada, přírodní prostředí Hrádku, zámecký park, návštěvy kulturních zařízení atd.

Zajištění průběhu vzdělávání dětí s SVP, mimořádně nadaných a dvouletých dětí:

Při vzdělávání dětí s SVP v naší mateřské škole vytváříme v rámci integrovaných bloků podmínky, které stimulují vzdělávací potenciál dětí v různých oblastech. S ohledem na individuální možnosti dětí jsou jim v rámci pestré nabídky aktivit předkládány činnosti, které umožňují tento potenciál projevit a v co největší míře využít.

Dětem, které projevují známky nadání, věnujeme zvýšenou pozornost zaměřenou na to, aby se projevy nadání dětí v rozmanitých oblastech činnosti smysluplně uplatnily a s ohledem na individuální možnosti dětí dále rozvíjely. V případě, že se jedná o velmi výrazné projevy nadání, zejména

v situacích vyžadujících značnou spolupráci a koordinaci s rodiči dětí, zpracováváme PLPP. Pokud se u dítěte projeví mimořádné nadání v jedné nebo více oblastech, doporučíme rodičům dítěte vyšetření ve školském poradenském zařízení. Do doby než vyšetření proběhne a škole je školským poradenským zařízením doručeno doporučení ke vzdělávání dítěte, postupujeme při vzdělávání takového dítěte zpravidla podle PLPP. Pokud školské poradenské zařízení identifikuje mimořádné nadání dítěte a doporučí vypracování individuálního vzdělávacího plánu, postupujeme při jeho zpracování, realizaci a vyhodnocování v úzké spolupráci s rodiči dítěte a školským poradenským zařízením.

Pro zajištění kvalitních podmínek pro vzdělávání dětí ve věku od 2 do 3 let má MŠ zavedena opatření týkající se zajištění bezpečnostních, hygienických, psychosociálních, materiálních a personálních podmínek, životosprávy včetně stravování, organizace vzdělávání, obsahu vzdělávání a spolupráce.

Pravidla pro práci s integrovanými bloky

Vzdělávací obsah: nabídka je uspořádána do čtyř integrovaných bloků, které jsou společné pro celou školu, každá třída si je dále zpracovává v TVP. Nabídka činností je přizpůsobena každé třídě. TVP vznikají postupně podle určené struktury.

Skladba integrovaného bloku:

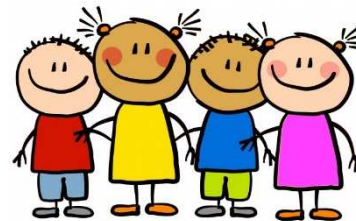
1. Charakteristika
2. Vzdělávací cíle
3. Nabídka činností

Struktura tematického celku TVP:

- 1 Charakteristika - účel, záměr, přínos, výstup, výsledek, proč je nabízen dětem, co sleduje, co chceme zprostředkovat, co se mohou děti naučit, rozvinout, zdokonalit, k jakým znalostem, dovednostem, postojům i hodnotám (kompetencím) může přispět.
- 2 Dílčí vzdělávací cíle – co se dítě učí, k čemu získává prostor, jaké příležitosti dostává, k čemu je vedeno.
- 3 Délka realizace – přibližně.
- 4 Nabídka činností – jak budeme realizovat, pozorování, hry, hudební, výtvarné, pracovní činnosti.
- 5 Co potřebujeme.

Jiné – rozšiřující činnosti, které umožňují dětem získávání povědomí a souvislostí o okolním světě (činnosti nad rámec: exkurze, výlety, divadla, výstavy, před plavecký výcvik, solná jeskyně apod.). Tyto činnosti nejsou součástí bezplatného vzdělávání.

„S KOUZELNÝMI SLOVÍČKY, PROJDEME SVĚT CELIČKÝ“

ZÁŘÍ – LISTOPAD

• Pusinku svou rozhybejme, kamarády přivítejme

Charakteristika

Je to čas změn, pro nové děti první odloučení od rodičů, některým dětem se změní třída, učitelky, kamarádi. Je to začátek osamostatnění. Dítě je poprvé samo za sebe. Navazujeme nová přátelství, vytváříme si pravidla pro soužití v MŠ i mimo ni. Začínáme se orientovat v prostorách třídy i školy. Snažíme se vytvořit radostné a bezpečné prostředí, rozvíjíme prosociální chování u dětí - zapojení do společné hry, pomoc mladším i novým dětem, vzájemné sdílení zážitků, zbavování zábran, ostychu. Změny nastávají také v přírodě, počasí je proměnlivé, dozrává úroda, poznáváme ovoce, zeleninu, stromy a keře, podzimní plody. Příroda se chystá k zimnímu spánku.

Ve spolupráci s SPC Velké Meziříčí nabízíme dětem a rodičům logopedickou depistáž. Ve třídách průběžně dle věku dětí zařazujeme logopedické chvílky pro rozvoj řečových schopností – gymnastika mluvidel, dechová a artikulačních cvičení, zrakové a sluchové vnímání (fonemický sluch), hrubá i jemná motorika.

Rovněž se zaměřujeme na prevenci v oblasti grafomotorického vývoje dítěte – cvičení na uvolnění ramenního kloubu, lokte a zápěstí, lateralita, špetkový úchop psacího náčiní a správné sezení.

Dílčí vzdělávací cíle (záměry)

- harmonický rozvoj dítěte, seznámení s ostatními dětmi, p. učitelkami a zaměstnanci MŠ;
- adaptace na prostředí mateřské školy (nové třídy), znalost svojí značky;
- spoluvytváření a respektování třídních pravidel;
- užívání „kouzelných slovíček“, úcta při oslovování zaměstnanců MŠ i mezi vrstevníky;
- vytváření prosociálních postojů (sociální citlivost, tolerance, přizpůsobivost);
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností, zvládnutí sebeobsluhy vzhledem k věku;
- seznamování s podzimním počasím, přípravou přírody na zimu;
- uvědomování si krásy přírody;

- poznávání ovoce a zeleniny, barev i jejich odstínů;
- poznávání jehličnatých a listnatých stromů, keřů a jejich plodů;
- získávání povědomí o sounáležitosti se světem, živou a neživou přírodou;
- posilování přirozených poznávacích citů, zvědavosti, zájmu a radosti z objevování;
- všímání si celkového řečového vývoje u dětí – logopedická depistáž, rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností;
- rozvoj pohybových dovedností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky – grafomotoriky, koordinace ruky a oka.

Nabídka činností (obsah)

- společné hry, seznamovací, námětové, pohybové, hudební;
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu;
- společenské návyky, dodržování hygienických návyků, rozvoj sebeobsluhy;
- vytváření a upevňování pravidel slušného chování v MŠ, včetně pravidel bezpečnosti;
- dodržování základních pravidel zdvořilosti - pozdravit, požádat, poděkovat;
- vyjádření pocitů a prožitků uměleckými prostředky-verbálně, hudbou, pohybem, výtvarně, dramaticky;
- vytváření příjemného prostředí - úklid, umístění hraček, výzdoba třídy a šatny;
- poznávání a pojmenování předmětů kolem nás;
- prověřování verbálních dovedností, rozvíjení komunikačních dovedností – logopedické chvílky
- zrakové vnímání - vyhledávání barev a jejich odstínů, vyhledávání informací či obrázků v časopisech, knihách a encyklopediích;
- sluchové vnímání – rozeznávání zvuků v okolí a zvuků způsobených předměty;
- poslech čtených i vyprávěných pohádek, přednes podzimních veršů a básní;
- pohybové vyjádření písní nebo hudby z CD;
- rozšiřování poznatků o sklizni ovoce a zeleniny, rozlišování pojmů ovoce x zelenina;
- poznávání ovoce a zeleniny podle hmatu, chuti, vůně;
- pozorování charakteristických znaků podzimu, změn v přírodě, pozorování barevných proměn listů;
- poznávání rozdílu mezi listnatými a jehličnatými stromy, pojmenování některých stromů a keřů i jejich plodů;
- sběr přírodnin, tvořivé činnosti s přírodninami;

- vycházky do přírody - správné chování v přírodě, ochrana životního prostředí;
- malování dle vlastních představ, míchání barev;
- tvoření draků a kalendář počasí;
- rozvíjení jemné motoriky-mačkání papíru, vytrhávání z papíru, stříhání vzhledem k věku, navlékání korálků, manipulace se stavebnicemi, kresba lidské postavy vzhledem k věku;
- grafomotorické cviky - uvolňování ramenního kloubu a lokte pohybovými chvilkami, psaním ve stoje na svislou i vodorovnou plochu, uvolňování zápěstí kresbou do písku či mouky, na výkres špejlí – odlehčení ruky, procvičování pohyblivosti prstů – říkankami;
- zařazení 1. řady grafomotorických prvků (tečky, vodorovné a svislé čáry, kruhy, horní a spodní oblouky);
- rozvíjení hrubé motoriky - zdolávání překážek- překračování, přeskoky, lezení, podlézání, přelézání, střídání chůze a běhu na signál, cvičení s padákem;
- poznávání geometrických tvarů;
- vytváření skupin podle druhu, předem určené vlastnosti (tvaru, barvy, velikosti ...).

PROSINEC - ÚNOR

• **Až svá přání vyslovíme, na sněhu si zařadíme**

Charakteristika

Zimní období nám přináší mnoho magického a pohádkového – nejprve se těšíme na čerty a Mikuláše, dále pak na Ježíška a masopustní maškary s tanci. Vedeme děti k péči o knihy, rozvíjíme zájem o psanou podobu jazyka. Při přízni zimního počasí dovádíme na sněhu, experimentujeme s ledem, pozorujeme stopy zvířat a nezapomínáme i na péči o ptactvo. Zároveň se snažíme předcházet různým nemocem nejen správným oblékáním ale i svým chováním (hygienické návyky, zdravý životní styl). V logopedických chvilkách navazujeme rozhovor, nebojíme se říci svůj názor a svá přání, ale rovněž se i snažíme respektovat druhé. Dále procvičujeme dechová cvičení, gymnastiku mluvidel i artikulační cvičení, upevňujeme již vyvozené hlásky u jednotlivců. Posloucháme a dramatizujeme pohádky – spolupracujeme ve skupinách – popis obrázku i dějová posloupnost na pokračování. Upevňujeme si již známé grafomotorické prvky a zařazujeme vzhledem k věku dětí těžší prvky, zaměřujeme se na vizuomotorickou koordinaci. S předškoláky se intenzivněji věnujeme přípravě pro vstup do školy – diagnostika školní zralosti iSophi.

Dílčí vzdělávací cíle (záměry)

- seznamování se s pohádkami, tradicemi, zažívání radostí ze společných oslav;
- spolupráce s ostatními, setkání se s různými podobami lidského jednání;
- získávání zkušeností, že člověk je odpovědný za své chování;
- vyřčení svého přání či názoru, zapojování do dialogu;
- uplatňování svých individuálních potřeb s ohledem na druhého, přijímání a uzavírání kompromisů;
- rozvíjení zájmu o pohádky a práci s knihou;
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní;
- rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka;
- procvičování motoriky mluvidel, dechových a artikulačních cvičení, upevňování již vyvozených hlásek, rozvíjení komunikačních schopností;
- poznávání nových dovedností - pracovních, výtvarných, hudebních, sociálních;
- rozvíjení fantazie, představivosti, vytváření si pracovních návyků;
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti, osvojování si poznatků o tělovýchově a sportu;
- poznání a pojmenování částí těla, prozkoumání možností lidského těla, smyslů;
- přiměřené oblékání, péče o své zdraví;
- upevňování grafomotorických prvků, vést co nejpřesněji stopu tužky;
- objevování možností zimy, prohlubování znalostí o změnách v ročních obdobích;
- posilování přirozených poznávacích citů;
- seznamování se životem zvířat a ptáků v zimní přírodě a jejich ochrana;
- rozšiřování znalostí o tom, jak vypadá zima ve světě.

Nabídka činností (obsah)

- rozhovory s dětmi zaměřené na poznávání lidových tradic a zvyků (Mikuláš, Vánoce, Masopust ...);
- poslech příběhů s etickým obsahem a poučením, reprodukce obsahu;
- prohlubování citových vztahů mezi dětmi - přátelské vztahy, vzájemná pomoc;
- společné hry a aktivity, příprava společných zábav;
- činnosti, které vyžadují samostatné vystupování a rozhodování – dramatizace;
- výrazný a kultivovaný přednes, zapamatování textu;
- rozlišování citového zbarvení v řeči a v mimice;
- předčítání, prohlížení a „čtení“ knížek (obrázkové čtení);

- porovnávání vlastností pohádkových postav;
- popis obrázku či vyprávění pohádky s využitím obrazového materiálu;
- procvičování mluvidel u zrcadla s předlohou;
- starší děti rozšiřování vět jednoduchých na souvětí, určování první hlásky ve slově, tvoření zdrobnělin;
- rozeznávání, co je nesprávné a proč - nesmysly a nesmyslné situace;
- zrakové vnímání – vyhledávání tvaru na pozadí, hledání rozdílů, vyhledávání stejného tvaru v řadě, či odlišného mezi ostatními, vyhledávání dvojic, bludiště;
- přiřazování tvaru písmen k předloze;
- sluchové vnímání - procvičování intenzity zvuků a tónů, popletené pohádky, opakující se slovo v textu, zopakování věty z více slov - kolik má dítě roků, tolik věta obsahuje slov;
- skupinový zpěv, reakce na pokyn - začátek, konec, potichu, hlasitě;
- melodizace a rytinizace říkadel, hra na tělo, improvizace na hudbu;
- samostatné estetické sebevyjádření - výzdoba třídy, výroba přáníček, dárků, masek;
- manipulační činnosti s materiálem a pomůckami-stříhání, lepení, modelování, mačkání, skládání, stříhání textilu;
- seznamování s novými výtvarnými technikami;
- kresba na základě citového prožitku;
- výtvarné ztvárnění zimy;
- grafomotorické cviky – procvičování ramenního kloubu, lokte a zápěstí dráhami na koberci;
- motorické cviky obou rukou na Tandemu, 2. řada grafomotorických prvků (šikmé čáry, spirály, vlnovky, zuby, elipsa) dráhy s jednou a více smyčkami, děti s povinnou školní docházkou již i grafomotorické prvky 3. řady
- vizuomotorika – jednotažky, dokreslování poloviny obrázků, překreslování tvarů do sítě;
- určování velikosti a délky předmětů, určování nejdelší x nejkratší, nejvyšší x nejnižší;
- vytváření skupin předmětů, vyčlenění ze skupiny předmětu, který tam nepatří;
- číselná řada vzhledem k věku, používání základních a řadových číslovek;
- procvičování skoků a poskoků, změny poloh a pohybů těla na místě;
- rozvíjení odvahy a obratnosti při plazení a prolézání strachovým pytle;
- procvičení klenby nohy, citlivosti chodidel – smyslový chodníček;
- encyklopedie o lidském těle, smyslové hry;
- návštěvy solné jeskyně a kulturních akcí;

- poznávání změn v přírodě v zimě - pokusy se sněhem, ledem a vodou;
- seznamování se zimními sporty;
- život Eskymáků;
- péče o zvířata a ptactvo v zimě (stopy ve sněhu)

BŘEZEN – KVĚTEN

• Jaro plné slovíček, vložíme do písniček

Charakteristika

Příroda se probouzí po zimním odpočinku, slavíme Velikonoce, Čarodějnice, Svátek matek, radujeme se z krásy, která nás obklopuje – květiny, stromy, keře, vylézající hmyz atd. Uvědomujeme děti o tom, že se probouzí ze zimního spánku i některá zvířata. Seznamujeme děti s domácími zvířaty, ale i jejich mláďaty, volně žijící zvěří i se zvířaty ze ZOO. Za příznivého počasí zařazujeme činnosti do pobytu venku. Rozvíjíme slovní zásobu o názvy jarních květin, vylézajícího hmyzu, pojmenování zvířat i jejich mláďat, velikonoční tradice a zvyky, dokončení příběhu, malované čtení atd. V oblasti grafomotoriky upevňujeme již získané schopnosti a dovednosti, upevňujeme špetkový úchop, odlehčení ruky, správné sezení atd. S dětmi individuálně či skupinově procvičujeme oblasti s projevy oslabení, u předškoláků posilujeme přípravu pro vstup do ZŠ, klademe důraz na samostatnost.

Dílčí vzdělávací cíle (záměry)

- sledování probouzení jarní přírody;
- umocnění radosti z jara zpěvem písní;
- získávání nových poznatků o jarní přírodě, ročních obdobích na základě pozorování a pokusů;
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou i neživou přírodou, lidmi, společností i planetou Zemí;
- rozvíjení estetického cítění a fantazie;
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení;
- uvědomění si, že chybování je lidské, důležitá je snaha;
- vyjádření vlastních názorů a zúročení vlastních zkušeností;
- rozvíjení aktivní i pasivní slovní zásoby;
- seznamování s tradicemi Velikonoc, Čarodějnic a Svátku maminek;

- posilování citového vztahu k rodině;
- rozvíjení schopnosti žít ve společenství ostatních lidí;
- doplňování znalostí o práci dospělých v rodině a okolí;
- práce s různými materiály, poznávání nových výtvarných technik;
- rozvoj manipulačních činností s předměty, pomůckami, náčiním i netradičním materiálem, úspora materiálu;
- pozorování vývoje kresby lidské postavy;
- prohlubování citového vztahu ke zvířatům a péče o ně;
- poznávání a pojmenovávání některých exotických zvířat;
- rozšiřování a upevňování poznatků o rodném městě;
- seznamování s dopravními prostředky;
- rozvíjení fyzické i psychické zdatnosti.

Nabídka činností (obsah)

- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období).
- zařazení zpěvu písní o jaru, o zvířatech, hmyzu i zpěvu písní spojených se svátkem jara, doprovod písní na Orffovy hudební nástroje, klavír, kytaru, flétnu atd.;
- užívání všech smyslů - vůně květin, barevnost a svěžest jarní přírody;
- pozorování a určování květin i stromů, rozšiřování poznatků o nich;
- experimentování se semeny - setí, klíčení, podmínky růstu, péče o vypěstované rostliny;
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant;
- rozvíjení poznatků o domácích, volně žijících a exotických zvířatech, jejich mláďatech, jejich užitečnosti
- seznamování s tradicemi Velikonoc - lidové zvyky, velikonoční tvoření;
- využívání různých technik zdobení vajíček;
- využívání netradičního materiálu při výtvarných činnostech;
- vystřihování, lepení s důrazem na správné pracovní návyky, rozvrhnout si místo na výkresu;
- fixování grafomotorických prvků, plynulosti tahů, zmírnění tlaku na podložku;
- starší děti fixace 3. řady grafomotorických prvků (horní, dolní smyčka, horní a dolní oblouk s vratným tahem);

- kresba maminek, rodiny (dle věku hlavonožec až dvojdimenzionální kresba postavy s detaily);
- oslava svátku Dne matek; výroba dárků pro maminky;
- pojmenování členů rodiny, i širší rodiny;
- seznámení s tradicí Čarodějnic;
- logopedické chvílky – motorika mluvidel, artikulační a dechová cvičení, procvičování výrazného přednesu veršů a básní, hledání rýmů, hádanky, tvoření jednotného a množného čísla;
- jmenování protikladů (antonym), homonym a synonym;
- procvičování správné výslovnosti hlásek;
- zrakové vnímání – puzzle, shodné a odlišné dvojice obrázků, kam patří výseče apod.;
- diferenciaci vertikálně odlišných obrázků, plošné origami;
- sluchové vnímání - rozlišování shody či odlišnosti dvojice slov, slabikování, upevňování první hlásky a rozlišení poslední hlásky (starší děti);
- zpěv s doprovodem hudebních nástrojů, hudební hádanky;
- třídění, řazení, tvoření skupin, porovnávání (např. velký-malý, vysoký-nízký, těžký-lehký, dlouhý-krátký, široký-úzký, plný-prázdný, velký-větší-největší, nízký-nižší-nejnižší, mnoho - málo, málo-méně-nejméně, hodně-více-nejvíce, méně-více-stejně ...);
- labyrinty, sudoku, upevňování geometrických tvarů a číselné řady;
- pravolevá orientace, orientace v prostoru – využívání předložek nad, pod, za, před, atd.;
- pojmenování dopravních prostředků, jejich funkce, místo pohybu;
- didaktické a námětové hry zaměřené na rozšíření poznatků o různých povoláních;
- prodlužování pobytu venku, uplatnění fantazie na školní zahradě při tvoření z písku;
- vycházky do okolí mateřské školy, rozšiřování poznatků o Třebíči;
- rozvíjení pohybových dovedností - vycházky do přírody, zdolávání terénu;
- skákání po jedné noze, cvičení postřehu, koordinace chytání a házení míčem;
- dodržování bezpečnosti při chůzi po chodníku a při přecházení vozovky, funkce semaforu;
- analýza nebezpečných situací a chování;
- sportovní hry na školní zahradě - kooperace ve skupině – např. fotbal, florbal.

ČERVEN

• Léto máme nejradši, to nám slova nestačí

Charakteristika

Využití krásného letního počasí k prodlužování pobytu venku a s ním spojených aktivit - oslava Dne dětí, výlety, hry, koupání, sportování, cestování. Ukončení školního roku spojené s rozloučením dětí odcházejících do ZŠ. Připravujeme se na prázdniny, poznáváme, jak nezbytná je pro lidstvo voda, avšak v jaký živel se může změnit. Upozorňujeme děti, jaké nebezpečí je mohou během letních prázdnin potkat. Zařazujeme aktivity zaměřené na ochranu zdraví a bezpečí, dbáme na zdravé a bezpečné okolní prostředí. Rovněž i nadále rozvíjíme hrubou i jemnou motoriku dětí delším pobytem venku s využitím přírodního terénu. V oblasti řečového vývoje nadále rozvíjíme souvětí při dialogu, rozvíjíme rozhovor s méně komunikativními dětmi, sledujeme přiměřené tempo řeči, gramatickou rovinu řeči, oční kontakt a vykání dospělé osobě.

Dílčí vzdělávací cíle (záměry)

- získávání nových poznatků o letní přírodě, prohlubování znalostí o vodě;
- rozvíjení povědomí o významu pobytu venku, posilování úcty k přírodě;
- ochrana svého zdraví i druhých, odpovědné chování s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské);
- pochopení, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou;
- obrana proti projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování;
- posilování sebevědomí a adekvátní sebereflexe;
- zdokonalování grafomotorických dovedností a schopností;
- upevňování výslovnosti a vyjadřovacích schopností;
- prohlubování aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění.

Nabídka činností (obsah)

- dle možností prodlužování pobytu venku;
- sledování charakteristických rysů letního počasí, porovnávání s jinými ročními dobami;
- výtvarné ztvárnění zážitků z výletů;
- skládání z papíru, přesné rýhování;

- rozeznávání různých materiálů i netradičních, využití při pracovních činnostech;
- sestavování tvarů podle předlohy i fantazie;
- upevňování poznatků o květinách a péče o ně;
- společné rozloučení s předškoláky na závěr školního roku;
- poslech reprodukované hudby, tance dle nahrávek na CD;
- rytmická cvičení, hra na dětské nástroje;
- písně, verše – vystoupení skupin i jednotlivců;
- upevňování již vyvozených hlásek, slovní hry, hádanky, logopedické písničky;
- opakování slabikování – rozlišení dlouhých a krátkých slabik s využitím bzučáku;
- hláskování jednoslabičných slov, určování poslední hlásky ve slově;
- zrakové vnímání – co chybí ve skupině, pexeso, Kimovy hry;
- konstruování dle vlastní fantazie ze stavebnic ve třídě i z přírodnin při pobytu venku;
- rozlišování nebezpečí vody, ohně, elektrického proudu, otravy léky, plody, ale i nebezpečí způsobené zvěří a hmyzem (klíště, vosy, had ...);
- pohybové hry, hry s míčem, s náčiním, vylézání a slézání, zdolávání překážek;
- vycházky na delší vzdálenost, výlety, exkurze;
- hry s vodou, hry s pískem, závodivé hry;
- poučení o možných nebezpečných situacích a dětem dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím.
- upevňování grafomotorických dovedností – pracovní listy s prvky 1. – 3. řady, grafomotorické sady (šablony), „psaní“ do mouky, krupice, písku;
- starší děti – zařazení 4. řady grafomotorických prvků (osmičky, stoupající šikmá čára s mírným prohnutím, horní zátrh, dolní zátrh, srdcovka);
- zavazování tkaniček;

Evaluace:

Evaluace	Kritéria	Metody	Termíny	Zodpovídá
ŠVP	Co hodnotíme? Proč hodnotíme?	Pozorování Hospitace Rozhovor	1x ročně	Učitelky
Podmínky	Čeho chceme dosáhnout? Jak hodnocení ovlivní naši další činnost?	Diskuse Pedagogická rada Brainstorming	1x ročně	Všichni
Průběh		Analýza dokumentů Analýza portfolia dítěte	Po ukončení tematického celku	Učitelky
Výsledky		Dotazník	Průběžně	Učitelky

Evaluace je neustálý proces vyhodnocování podmínek vzdělávání a vzdělávacího procesu v MŠ. Jedná se o systematické vyhodnocování, které slouží k zlepšení vzdělávacího procesu i podmínek vzdělávání, cílem je zkvalitnění práce v MŠ ve prospěch dětí.

OBSAH:

- A) Evaluace ŠVP
- B) Evaluace podmínek školy
- C) Evaluace průběhu výchovně vzdělávací činnosti
- D) Evaluace výsledků výchovně vzdělávací činnosti

Ad A) EVALUACE ŠVP

- hodnocení cílů stanovených v ŠVP;
- vyhodnocení programu jako celku;
- vypracování hodnotící zprávy;
- porovnání reality se záměry a obsahem, který si škola stanovila;
- kde jsou silné stránky, kde slabiny a rizika;
- vyhodnocení vzdělávacího obsahu;

Ad B) EVALUACE PODMÍNEK ŠKOLY:

Podmínky materiální, psychohygienické, organizační, personální, životospráva, spolupráce s rodiči, ostatními institucemi.

Materiální podmínky:

- **Prostory školy** – vyhovují skupinovým i individuálním činnostem, zrekonstruované hygienické zařízení ve všech budovách, postupně se obměňuje nábytek, doplňuje se tělovýchovné nářadí, didaktické pomůcky a materiál pro práci s dětmi.
- **Hračky** – postupné doplňování a obměňování, dostupnost pro děti, pravidla používání.
- **Výzdoba školy** – třídy i šatny jsou vyzdobeny pracemi dětí a jsou dostupné rodičům.
- **Zahrada školy** – plánování přírodní zahrady.

Životospráva:

- spolupráce s vedoucí školní jídelny;
- vyváženost stravy, skladba jídelníčku, dostatečný přísun tekutin, nenucení do jídla;
- dodržování zásad zdravého životního stylu, vštěpování těchto zásad dětem, přirozený vzor;
- dostatek volného pohybu v MŠ, při pobytu venku (zahrada, vycházky);
- respektování individuálních potřeb pohybových aktivit, odpočinku.

Psychosociální podmínky:

- respektování potřeb dětí (lidské, vývojové, individuální), navozování pohody, klidu, bezpečí, citlivé jednání;
- úměrné zatěžování dětí;
- rovnocenné postavení všech dětí;
- vydávání jasných a srozumitelných pokynů;
- dodržování určitého řádu a pravidel;
- vstřícná a empatická komunikace pedagoga;
- podpora dětí v samostatných pokusech, uznalost, přiměřené reakce ocenění dítěte;
- vztahy dospělý x dítě – vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost, zdvořilost, vzájemná pomoc, podpora.

Organizační podmínky:

- uplatňování adaptačního režimu;
- pružné reagování na individuální potřeby dětí;
- pedagogové se plně věnují dětem a jejich vzdělávání;
- vyváženost spontánních a řízených aktivit;
- plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí;
- dbát na osobní soukromí dítěte.

Personální podmínky:

- kvalifikovanost, odbornost pedagogů;
- sebevzdělávání pedagogů;
- zajištění optimální pedagogické péče – organizace služeb;
- pedagogický sbor pracuje profesionálně, funguje jako pracovní tým.

Spolupráce s rodiči:

- spolupráce na základě partnerství – oboustranná důvěra, otevřenost, vstřícnost, porozumění, spolupráce;
- možnost podílet se na dění ve škole, informovanost, spolupráce při akcích školy;
- ochrana soukromí rodiny, diskrétnost;
- informovanost rodičů o prospívání dítěte, společný postup při výchově, vzdělávání.

Spolupráce s ostatními institucemi:

- spolupráce se základní školou Týnská, DDM, plaveckým areálem Laguna, kulturním centrem, knihovnou atd.;
- zajišťování akcí, oprav a údržby.

Ad C) EVALUACE PRŮBĚHUVÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍCH ČINNOSTÍ

Evaluace ŠVP	1x ročně	všichni
Evaluace témat	po ukončení	učitelky
Vedení záznamových archů dětí	průběžně	učitelky
Dokumentace školy	1x měsíčně	ředitelka, zástupce ředitelky
Evaluace práce pedagogů	1x ročně	individuálně
Evaluace provozních zaměstnanců	1x ročně	ředitelka, zástupce ředitelky

Ad D) EVALUACE VÝSLEDKŮ VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ ČINNOSTI

- hodnocení vzdělávacího obsahu a hlavních cílů, které si škola stanovila:
 - na úrovni tříd – jak proběhla realizace vzdělávací nabídky ve třídách, co se povedlo, nepovedlo, osvědčilo, jaké problémy se objevovaly, co si děti odnesly,
 - na úrovni školy;
- hodnocení individuálního rozvoje dítěte (vstupní dotazník, pozorování, analýza výsledků činností, portfolio, jednotná diagnostika);
- hodnocení práce pedagogických pracovníků (pedagogická činnost odpovídá filosofii školy, respektování potřeb dítěte, učitelka je vhodný vzor pro děti, vztah k dětem, k rodičům, profesionalita, odbornost, další vzdělávání);
- hodnocení práce provozních zaměstnanců (dodržování vnitřních norem, pracovního řádu, pracovní doby, udržování prostor školy a zahrady v čistotě a pořádku, vztah k dětem, spolupráce s učitelkami, dodržování hygienických a bezpečnostních zásad).

V Třebíči 1.9.2020

.....

Mgr. Jaroslava Kotačková, ředitelka MŠ

Upraveno 1.9.2023 – od 1.9.2023 nově jmenovaná zástupkyně ředitelky MŠ Renata Fialová, kontaktní osoba pro budovu Hanělova je Bc. Magdaléna Karasová.

Upraveno 28.8.2024 – projednáno na pedagogické radě 26.8.2024

Příloha č.1 Logopedie

MLUVÍME, JAK NEJLÉPE UMÍME

Individuální intervence:

Formou individuálního přístupu speciálního pedagoga – logopeda.

Skupinová intervence pro děti

Kolektivní intervence, dětem hravou a zábavnou formou, umožňuje překonávat jejich řečové obtíže, rozvíjet jejich schopnosti a celou jejich osobnost.

V rámci kolektivní činnosti aktivita rozvíjí:

- zrakovou a sluchovou percepci, paměť a diferenciaci;
- prostorovou a časoprostorovou orientaci;
- rytmické cítění, rytmizaci pohybového i mluvního projevu;
- hygienu mluvidel
- sociální dovednosti;
- slovní zásobu;
- dovednosti jsou procvičovány formou nejrůznějších didaktických her a cvičení.

Cílem je náprava komunikativních dovedností

- tempo řeči;
- slovní pohotovost;
- plynulost řeči;
- celkový mluvní projev.

Kdy probíhá logopedická intervence:

Individuální 1x týdně:

- úterý – U Obůrky
- středa – Palackého, Hanělova

Skupinová intervence probíhá dle potřeb dětí.

Kdy vyhledat pomoc logopeda?

Orientační přehled vývoje řeči podle věku:

2 roky

- nevydává zvuky;
- nerozumí mluvené řeči;
- nereaguje na zvukové podněty;
- nenapodobuje řeč;
- nekomunikuje ani neverbálně.

3 roky

- nemluví, řeč je velmi nesrozumitelná;
- zadržává víc jak 6 měsíců;
- neodpoví na otázku;
- nepojmenuje lidi, věci;
- nesprávná výslovnost: P,B,M,V,F,T,D,N.

4 roky

- komolí slova;
- malá slovní zásoba;
- neorientuje se v čase a prostoru;
- nepoužívá tužku;
- kreslí jen čmáranice;
- neobratná mluvidla bez mimiky;
- neudrží oční kontakt;
- netvoří věty nebo jsou gramaticky nesprávné;
- nesprávná výslovnost: H,CH,K,G,Ť,Ď,Ň.

5 let

- nezapamatuje si básničku;
- nerozliší ve slovech slabiky;
- nekoordinovaný pohyb;
- neřeší konflikty slovně;
- nesděluje své pocity;
- nerozlišuje sluchem rozdíl slov (koš-kos, liška-myška);
- nesprávná výslovnost: L,Š,Č,Ž,S,C,Z.

6 let

- nevypráví děj;
- nesoustředí se a neudrží pozornost;
- nedokončí sám přiměřený úkol;
- nerozliší sluchem první hlásku slova;
- špatný úchop tužky;
- nezralá kresba;
- nenapodobí grafické tvary;
- nesprávná výslovnost: R,Ř.

Zároveň sledujte vývoj zubů, znělost hlasu, správné dýchání, smyslové vnímání, držení těla, porozumění a využití řeči. Většina obtíží je vývojová, při včasné a správné nápravě se dají zvládnout před nástupem do školy.

Jak pracovat s dítětem doma

- kladná motivace pro cvičení, odměna (např. pohádka, výlet atd.);
- klid a uvolnění jak u dítěte, tak u rodiče;
- cvičte třeba 10x denně po 5 minutách;
- pokud dítě vyslovuje hlásku na špatném artikulačním místě, neopravujeme to, ale tvoříme hlásku novou na správném místě;
- mluvte o nácviku jako o společné věci, o tom, že dítě „učí jazýček“ apod;
- hodně chvalte a upozorňujte na to, co jste již zvládli... Nezlobte se na dítě za to, co neumí, učte ho to;
- k vadě přistupujte přirozeně, aby nevznikl u dítěte pocit, že je odmítáno a naopak ani pocit, že je něčím výjimečné;
- dítě potřebuje mít dobrý vzor (otec, matka...);
- postupujte od nejjednoduššího k nejsložitějšímu a vždy začínejte tím, co dítě už umí;
- poslouchajte pokyny logopeda, vyvození správné hlásky začínáme zvuky, slabikami, a pak postupně nejjednoduššími slovy k těm složitějším, nakonec celé věty. Nácvik probíhá v několika fázích: opakování po rodiči (nebo logopedovi), samostatné vyslovování podle obrázků, básničky, samostatné vyprávění a spontánní mluva.

Hlídejte, aby dítě mluvilo raději pomalu, v rychlé řeči dělá více chyb. K tomu pomáhá zpívání, básničky. Čtěte nahlas pohádky a vyprávějte si s dítětem.

Vývoj správné výslovnosti hlásek podle věku dítěte

Přehled je pouze orientační, je nutné respektovat individuální vývoj a další faktory, které řeč ovlivňují.

- **2-3 roky:** A, E, I, O, U, AU, OU, EU, B, P, M, J, D, T, N, V, F
- **3-4 roky:** H, CH, K, G, Ď, Ť, Ň
- **5-6 roků:** L, Č, Š, Ž, C, S, Z
- **6-7 roků:** R, Ř

Logopedická prevence

Pro správný rozvoj řeči a komunikace je potřeba rozvíjet:

- zrak, oční pohyby, zrakové rozlišování a paměť;
- sluch, sluchovou paměť a rozlišování, po 5. roce fonemický sluch (sluchové rozlišování hlásek ve slově);
- hmat, paměť a rozlišování;
- hrubou motoriku a koordinaci pohybu celého těla, nápodobu pohybu;
- jemnou motoriku a obratnost rukou;
- kresbu, fantazii, grafomotoriku;
- správné dýchání, plynulost projevu, rytmus;
- spontánní komunikaci, gramatickou správnost, jazykový cit;
- porozumění a praktické využití řeči;
- slovní zásoba;
- hlasová hygiena;
- pozornost a soustředění, dokončení úkolu.

Hodně s dětmi povídejte a čtěte, vyprávějte o tom, básničky, písničky, společné hry, knížky, divadlo, přiměřené aktivity, správný mluvní vzor od vás.

Omezte televizi a počítač, hluk, spěch, vytvořte si pravidelný denní režim.

Příloha č. 2 Grafomotorika

Grafomotorika

Probíhá formou individuálního přístupu i ve skupinách. U mladších dětí se zaměřujeme na jemnou motoriku (správné sednutí, držení tužky, manipulace s drobnými předměty) a grafomotoriku (uvolnění paže a loktu, omalovánky, nápodoba,...). Ve třídě se staršími dětmi se soustředíme i na vizuální představy a vizuomotoriku (bludiště, tangramy, zleva, shora...). Návčik má svoji posloupnost, vycházíme z následující tabulky:

Základní prvky první skupiny

Základní prvky druhé skupiny

Základní prvky třetí skupiny

Základní prvky čtvrté skupiny

Přehled grafomotorických proků.

Základní prvky první a druhé skupiny by měly zvládat děti, které odchází ze třídy mladších dětí. Prvky třetí skupiny by měly mít osvojeny děti, které budou nastupovat do první třídy. Prvky čtvrté skupiny děti s odloženou školní docházkou.

Příloha č. 3 Charakteristika jednotlivých typů inteligence z hlediska potřeb a zájmů dítěte

Typologie	Charakteristika
JAZYKOVÁ	Schopnost ovládnout a obsáhnout všechny stránky jazyka
LOGICKO-MA- TEMATICKÁ	Schopnost uvažovat logicky, systematicky, vědecky
PROSTOROVÁ	Schopnost přesně postřehnout, pochopit, uložit do paměti a vybavit si tvary, uspořádání předmětů v prostoru, orientace v prostoru
HUDEBNÍ	Schopnost porozumět rytmickým a intonačním modelům hudby, kvalitám tónů a zvuků, schopnost pamatovat si informace ve zvukové podobě
TĚLESNĚ- -POHYBOVÁ	Schopnost velice obratně používat svého těla jak pro sebevyjádření, tak pro činnosti zaměřené na určitý cíl (sport, herectví), schopnost dovedně zacházet s předměty
INTERPER- SONÁLNÍ	Schopnost všimnout si chování a pocitů jiných lidí, rozpoznat a chápat rozdíly v jejich temperamentu, schopnostech, pohnutkách a náladách
INTRAPER- SONÁLNÍ	Schopnost rozvíjet a ovládat vlastní pocity a prožitky, porozumění svému JÁ
PŘÍRODNÍ	Schopnost vnímat energie, intuice, „šestý smysl“, zvýšená citlivost k percepci přírodních jevů a schopnost učit se z nich